

סיכום ועידת פריז 2015

בתאריך 12.12.15 פרסם ארגון UNFCC של האו"ם את טיוטת הסכם פריז, כפי שהיא צפויה להחתם. כאמור, ההסכם טרם נחתם בפועל ונכון להיום הושגה הסכמה שבע"פ לתוכן ההסכם. יחד עם זאת, מצוין במסמך כי הוא ייחתם ככל הנראה, במעמד חגיגי במהלך אפריל 2016. מדינות שלא יחתמו במועד זה, יוכלו לעשות זאת עד אפריל 2017.

ההסכם נפתח בהסכמות כלליות שתכליתן הכרה בכך, שהפחתה בפליטות גזי חממה הינה מטרותן המשותפת של כל המדינות, ושל כל בני-האדם. הכרה בכך ששינויי האקלים מסמנים לנו נזק בלתי הפיך לכדור הארץ, ושיש לייצר תגובה בינלאומית על מנת לבלום שינוי זה.

הנקודה המרכזית ביותר כפי שהוזכרה רבות בתקשורת¹, היא התחייבות המדינות החתומות לבלום את עליית הטמפרטורה הגלובאלית לכדי תוספת של 2 מעלות צלזיוס (בהערכה מדובר על מקסימום של 50 גיגה-טון פליטות גזי חממה באטמוספירה), תוך נקיטת מאמצים לבלימת עלייה זאת עוד קודם לכן עד לתוספת של 1.5 מעלות צלזיוס (כ 40 גיגה-טון פליטות גזי חממה באטמוספירה).

ההסכם מבקש מהחותמות להגביר את מאמציהן ולהגיע ליעדים משמעותיים אף לפני שנת 2020. החותמות גם מתבקשות לשתף פעולה בניהן, ועם מדינות שאינן חתומות על ההסכם ולערב את הציבור, הסקטור העסקי ומוסדות פיננסים במאמץ המשותף להפחתת גזי חממה.

אמנם לא באופן חד משמעי, ויש שיאמרו אף מעורפל במתכוון, עולה מן ההסכם שאחת מהמטרות ארוכות הטווח היא לצמצם (הניסוח שבו משתמש ההסכם הוא "איזון") את פליטות גזי החממה לאטמוספירה לאפס מוחלט החל מ-2050 ועד סוף המאה.

1 מה בפועל

עיקר הפעולות המתבקשות ע"י ההסכם נוגעות לאיסוף, שיתוף ופרסום מידע בדבר ממצאים, נתונים, טכנולוגיות או כל התפתחות אחרת הנוגעת למאמץ המשותף של בלימת שינויי האקלים. בהתאם לכך, מתבקשות המדינות החתומות לייצר שיתופי פעולה אזוריים לקידום המטרה המשותפת.

כמו כן, האו"ם יקים קבוצת עבודה אד-הוק, על מנת לקדם ולנטר את ההוצאה לפועל של החלטות ההסכם ואף לפתח מסלולי פעולה חדשים.

הטקסט מחלק את ההוצאה לפועל לשני שלבים, תוך הכרה כי ההוראות הקיימות, לא יחזיקו את מבחן הזמן. ב-2018 יתקיים "דיאלוג מקדם" שייסקור את מאמצי המדינות החתומות. מדינות אשר הציבו יעדים לשנת 2025, מתבקשות

¹ **הארץ** - 19.05.15 "מדינות איים למשל חוששות מעליית מפלס הים." הן מבקשות יעד שאפתני יותר של שיעור עלייה של 1.5

מעלות בלבד <http://www.haaretz.co.il/news/science/1.2639745>

מעריב - 12.12.15 "הסכם היסטורי, ששם כיעד את הגבלת עליית הטמפרטורה הממוצעת בעולם עד סוף המאה הנוכחית לפחות מ-2 מעלות, ואף בשאיפה ל-1.5 מעלות." <http://www.nrg.co.il/online/1/ART2/742/383.html>

Ynet - "הנוסח הסופי של הסכם פריז יגביל את ההתחממות הגלובלית הרבה מתחת ל-2 מעלות צלזיוס, ואולי אף 1.5 מעלות." - <http://www.ynet.co.il/articles/0.7340.L-4738241.00.html>

לחזור בשנת 2020 עם יעדים חדשים, בעוד מדינות אשר הציבו יעדים לשנת 2030 הוזמנו "לעדכן" את האו"ם. תהליך הביקורת הזה יחזור בכל חמש שנים – 2018, 2023 וכן הלאה.

2 מדינות מתפתחות

ההסכם שם דגש לא מבוטל על הצורך לתמוך במדינות מתפתחות ולאפשר להן השתתפות במאמץ האקולוגי. ההסכם מעודד את החתומות עליו לאתר מתדולוגיות הסתגלות עבור מדינות העולם השלישי, מבלי להציב להן נטל כבד מדי. גם בבקשתם החוזרת לשיתוף פעולה אזורי, מושם דגש על הכללת מדינות מתפתחות ביוזמות אלה.

ההסכם מזכיר את בקשתן של חלק מהמדינות המתפתחות שהשתתפו בפגישות לאמץ את היעד השאפתני יותר של 40 גיגה-טון פליטות. ככל הנראה בעקבות חששן של מדינות מסוימות מעליית מפלס הים, כפי שכבר קורה בבנגלדש².

ישנה בהסכם התייחסות מיוחדת להכרה בצורך של אפריקה בגישה לטכנולוגיות אנרגיה בנות קיימא ובצורך להטמיע באפריקה אנרגיה ממקורות מתחדשים.

מבחינה פיננסית, המדינות המפותחות אשר חתומות על ההסכם מתחייבות דה-פקטו (מחויבות על פי חוק) לספק סיוע למדינות מתפתחות בדרכן ליעדים אשר התחייבו להם. ישנו גם סעיף המעודד מדינות שאינן חתומות על ההסכם להגיש סיוע כפי יכולתן, אך אלו על פי הטקסט רשאיות לעשות זאת מרצון התנדבותי. בחלק הפחות מחייב של ההסכם שנקרא חלק "ההסכמות" מתבקשות המדינות החתומות להגיע להסכמה קולקטיבית באשר לסיוע שנתי בסך 100 ביליון דולרים למדינות מתפתחות.

המדינות המתפתחות הנחלשות ביותר ומדינות איים קטנות, פטורות מגשת דוחות מעקב.

3 האותיות הקטנות

המסמך מכיל ניסוחים בלתי מתחייבים כגון "המדינות נדרשות לשאוף למדיניות..." (במקור – required to pursue) ו"מתוך מטרה להשגת" (with the aim of achieving). מסמך ההחלטות "מזמין" את המדינות לנסח אסטרטגיות ארוכות טווח להפחתת פליטות פחמן עד 2020 בעוד המסמך המשפטי מציין שעליהן "לשאוף" לעשות זאת (Strive במקור).

המסמך מאפשר סחר בפליטות פחמן³ (מסחר שנוי במחלוקת שיש שאומרים שמאפשר למדינות מזהמות להמשיך במעשיהן מבלי לעודד שינוי בפועל) אולם עם סייגים שלא יאפשרו ספירה כפולה ומבלי להתייחס לפליטות שמקורן בכלי טיס ובאוניות (אשר נעים במים בינלאומיים).

ההסכם יכנס לתוקף כאשר 55 מדינות, אשר מהוות 55% מכמות הפליטות הגולבאליות יחתמו עליו.

בתום שלוש שנים מכניסת הסכם זה לתוקף, תוכל כל מדינה חתומה לפרוש מההסכם ע"י מסירה של הודעת פרישה רשמית. מיום מסירת ההודעה תחול פרישתה בפועל כשנה לאחר מכן.

² <http://ngm.nationalgeographic.com/2011/05/bangladesh/flooding-interactive>

³ https://en.wikipedia.org/wiki/Carbon_emission_trading